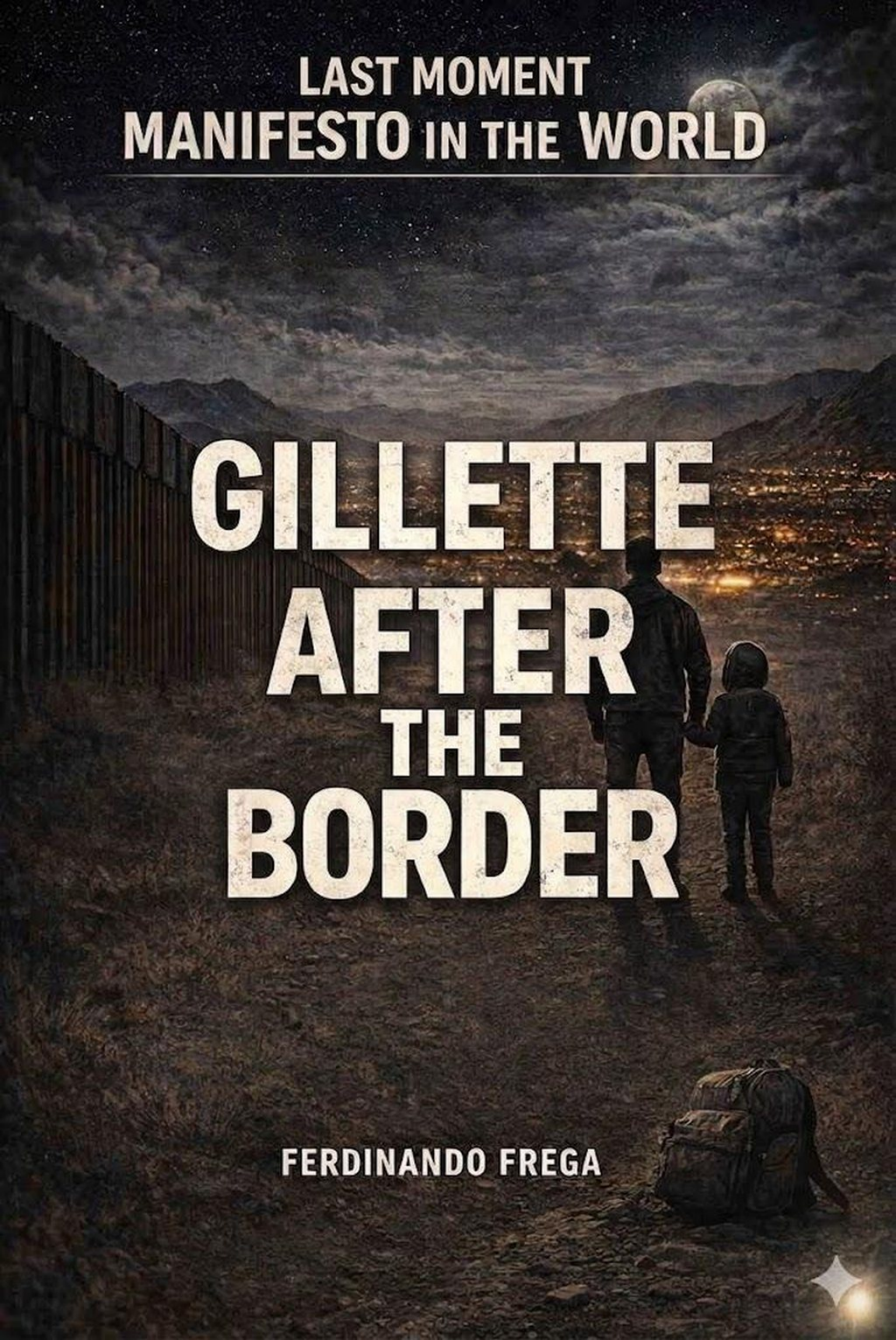
LAST MOMENT
MANIFESTO IN THE WORLD

GILLETTE AFTER THE BORDER

FERDINANDO FREGA

GILLETTE ENDZHAKU KA NDZILAKANO

Buku hi ta mindzilakano tanihi tinyangwa ku nga ri tanihi marhangu: tinxaka, mindhavuko, mintolovelo ni layini yo ondza exikarhi ka vuhlanya ni xivono. Yi rhwala manifesto, ku nyiketela eka vafambi va mindzilakano, vutomi lebyitsongo bya mutsari, ni xivutiso lexi mutsari a tshamaka a xi tlhelela — xana i yini lexi salaka xa munhu loko ndzilakano wu tsemakanyiwile.

MANIFESTO

Vanhu vo tala a va twisisi leswaku vutomi a byi hlamuseriwi hi leswi hi nga na swona, kambe hi vukona lebyi hi byi siyaka eka van'wana. A hi kona laha ku hlengeleta ntsena. Hi kona laha ku vatla mianakanyo, ku olovisa ku vava, ku lumeka vutivi.

Ndzilakano wa munhu a hi layini ntsena exikarhi ka Matiko. I mpfhuka exikarhi ka lava va dyaka nkarhi wa vona ni lava va wu hundzulaka ndzhaka ya le ndzeni.

Ehandle ka ndzilakano a ku na vuhava. Ku na leswi tshamaka. Ku na leswi ponaka miri, tindhawu ta misava, ku chava. Ku na mujiko.

KU NYIKETELA

Eka lava tsemakanyaka mindzilakano leyi voniwaka ni leyi nga voniwiki. Eka lava lahlekeriwaka hi tiko, ririmi, vito — kambe va ha lava ndlela yo va kona emisaveni.

NHLAMUSELO YA VUKANDZIYISI

Tsalwa leri ri tswariwile hi xivutiso xo olova, xa xiviri: I yini leswi hina, tanihi vanhu, hi nga se swi twisisaka? Nhlamulo yi pfula nsimu leyintshwa: a hi kona laha ku va kona ntsena, kambe ku siya mujiko lowu hanyaka eka van'wana.

XISEKELO

Ndzilakano wun'wana ni wun'wana wu avanyisa nchumu: mimiri, mimepe, mintsundzuko, timfanelo, leswi kotekaka. Kambe ndzilakano lowu entsheke swinene wu hambanisa leswi hundzaka ni leswi tshamaka.

RITO RO SUNGULA

Leri a hi tsalwa hi swipimelo tanihi ku pfala, kambe hi swipimelo tanihi tinyangwa. Vanhu va akile tindhawu, matiko, swisirhelelo — kambe va ha nga twisisi leswaku mpimo wa vona wa ntiyiso a hi leswi va nga na swona, kambe i leswi va swi hundziselaka.

NKOMISO

Manifesto hi ta mindzilakano ya vanhu ni ya tindhawu, ni hi leswi ponaka endzhaku ko yi tsemakanya: ku tsundzuka, ku hundzuka, vukona.

XIKONGOMELO XA MUTSARI

Ndzi tsala leswaku ndzi siya nchumu lowu nga kombeliki ku va wa munhu, kambe ku tshama nkarhi. Ku n'wayitela,

mianakanyo, xivumbeko xa vukusuhi lexi kotaka ku ya emahlweni ehandle ka tluka.

NGHENISO

Vanhu vo tala, loko va langutane ni xivutiso, va hatlisela ku kuma nhlamulo. Mina a ndzi swi endli. Ndzi sungula hi rito rin'we: hikokwalaho ka yini?

Hikuva a ndzi tsakeli ku nghena eka mbulavulo hi ndlela leyi languteriweke. Ndzi lava ku pfula ntsemeko lowu mbulavulo wu tswariwaka eka wona. Ndzi lava ndhawu leyi munhu a tshikaka ku phindha kutani a sungula ku vutisa hakunene.

Ku nga ri leswi hi tsandzekaka ku swi twisisa — kambe hikokwalaho ka yini hi tshama hi tsandzeka. Hikokwalaho ka yini hi pfilunganya ku va ni swilo ni nhlamuselo. Hikokwalaho ka yini hi famba enkarhini tanihi vatirhisi va vutomi ematshan'weni yo va vukona lebyi kotaka ku siya mujiko. Hikokwalaho ka yini hi aka mindzilakano ehandle ka hina kutani hi honisa leyi hi avanyisaka endzeni. Manifesto leyi yi sungula laha. Ku nga ri hi nhlamulo leyi lunghiseleriweke, kambe hi xihatla. Ku nga ri hi fomula, kambe hi nyangwa.

Xivutiso xo sungula a xi lavi xiyimo. Xi lava ku tipaluxa. Xi hi kombela ku rhelela eka ndhawu leyi ririmi ri tshikaka ku va xikandza ri tlhela ri va xilaveko.

Hikwalaho a ndzi hlamuli hi ku hatlisa. Ku sungula ndzi yima emahlweni ka masungulo. Ku sungula ndzi yingisa mbanga. Ku sungula ndzi vula rito rin'we ntsena leri ha ha kotaka ku pfula mianakanyo: hikokwalaho ka yini.

Ku sukela eka ntsemeko lowu tsalwa ri sungula. Ku sukela laha ri hundzuka ku anakanyisisa hi mindzilakano ya vanhu, ya tindhawu ni ya le ndzeni. Ku sukela laha ndlela yi pfuleka ku ya eka leswi taka endzhaku: ku nga ri vuhava, kambe leswi saleke; ku nga ri makumu, kambe mujiko; ku nga ri ku pfala, kambe leswi ponaka.

Manifesto leyi yi nghena endhawini leyi tinhlamulo ti nga ha eneriki — kutani yi sungula eka ndhawu leyi kongomeke leyi munhu a sindzisiwaka ku tilanguta handle ka vutumbelo.

XIRHANGI

Nkandziyiso wa Xitsonga

Manifesto yi lavisisa nhlamuselo ya mindzilakano ya vanhu, ya tindhawu ni ya le ndzeni, yi kandziyisa nkoka wa vukona ni wa mujiko lowu hi wu siyaka eka van'wana ehandle ka ku va kona ka miri ntsena.

Ku Nyiketela eka Vafambi va Mindzilakano

Yi nyiketeriwile eka lava tsemakanyaka mindzilakano leyi voniwaka ni leyi nga voniwiki, va lahlekeriwa hi tiko, ririmi kumbe vito, kambe va ha lava ndlela yo va kona emisaveni.

Xivutiso xa Xisekelo

Mutsari u sungula hi xivutiso xa xiviri hi leswi hi nga se swi twisisaka, a tiyisisa leswaku hi kona laha ku nga ri ku va kona ntsena kambe ku siya mujiko lowu hanyaka eka van'wana.

Ntumbuluko wa Mindzilakano

Mindzilakano yi avanyisa mimiri, mimepe, mintsundzuko, timfanelo ni leswi kotekaka — kambe ndzilakano lowu entsheke swinene i lowu nga exikarhi ka leswi hundzaka ni leswi tshamaka.

Mindzilakano tanihi Tinyangwa

Swipimelo a hi ku pfala kambe i tinyangwa. Mpimo wa ntiyiso wa vumunhu wu le ka leswi hi swi rhumelaka, ku nga ri eka leswi hi nga na swona.

Manifesto hi Ndzilakano wa Munhu

Vutomi a byi hlamuseriwi hi leswi munhu a nga na swona kambe hi vukona lebyi a byi siyaka eka van'wana. Ndzilakano wa munhu i mpfhuka exikarhi ka lava dyaka nkarhi ntsena ni lava wu hundzulaka ndzhaka ya le ndzeni.

Tinxaka ni Mindhavuko

Tinxaka i mintsundzuko leyi hanyaka leyi lwisanaka kutani yi lava ku amukeriwa, kasi mindhavuko i tialfabete ta matitwelo — swiendlo swo lwisana ni ku rivaleka.

Mintolovelo ni Vuxaka bya Vanhu

Mintolovelo i ku ya emahlweni loku nga ni miri loku tiyiselaka nkarhi. Vuxaka bya vanhu i ndzilakano wo sungula wa munhu, ndhawu leyi vutitivi byi vumbiwaka eka yona hi ku tivana hi matlhelo hamambirhi.

Ndzilakano exikarhi ka Vuhlanya ni Xivono

Lava tsemakanyaka mindzilakano ya mianakanyo va nga voniwa tanihi timhaka ta vuvabyi kumbe tanihi vaprofeta; layini exikarhi ka vuhlanya ni xivono yi ondzile, hakanyingi yi dirowiwa hi ku chava ku yingisa.

Ku Nyika handle ko Va na Swona

Mutsari u vula leswaku u nyika handle ko langutela nchumu hi ku tlherisela, a hambanisa mianakanyo ya vumunhu ni mianakanyo ya vuxavisi. Manifesto i ku hundza — loku yaka emahlweni ehandle ka tluka.

MISAVA

Tinxaka

Tinxaka ta misava a hi ntshungu lowu hlayiwaka kambe i mintsundzuko leyi hanyaka leyi fambaka. Munhu un'wana ni un'wana i mbanga leyi yaka emahlweni yi hefemula, ririmi leri alaka ku tshamiseka, ndlala leyi xinkwa ntsena xi nga kotiki ku yi miyeta, tilo leri nga kotiki ku petiwa ri va fulaga.

Tinxaka a ti yi emahlweni — ti tiyisela. A ti kombeli ku twisisiwa, kambe ku amukeriwa. Rixaka rin'wana ni rin'wana i vuhlayiselo bya ku pona, ndlela yo hlawuleka yo tshama u hanya loko hinkwaswo leswi rhendzeleke swi wa.

A ku na rixaka leri nga le makumu. Le makumu i ndhawu ntsena leyi misava yi nga si dyondzaka ku yi vona.

Mindhavuko

Mindhavuko a yi avanyisi vumunhu — yi endla leswaku byi hlayeka. I tialfabete ta matitwelo, mimepe ya ku vava, mincino ya ku tlangela, tijiyometri ta ku vuya.

Ndhavuko wun'wana ni wun'wana i laboratori ya nhlamuselo, ku ringeta ku vumba xihundla xa ku hanya. Ku nga ri vutitivi lebyi faneleke ku sirheleriwa, kambe mintshikelelo leyi faneleke ku tsemakanyiwa.

Ndhavuko wun'wana ni wun'wana i nhlamulo ya nkarhinyana eka xihundla xa ku va laha, sweswi, emirini lowu. Naswona nhlamulo yin'wana ni yin'wana i xiendlo xo lwisana ni ku rivaleka.

Mintolovelo

Mintolovelo i leswi lwisanaka ni ku khukhuriwa hi nkarhi. A hi ku navela swa khale — i ku ya emahlweni loku nga ni miri.

Xiendlo lexi phindhiwaka a hi mukhuva: i ku tsundzuka loku tiyisisaka. Rito leri hundziseriwaka a hi mintsheketo ya khale: i ku va xiphemu. Tafula leri avelaniwaka i ntwanano. Ku rila loku avelaniwaka i xivumbeko xa vululami.

Mintolovelo i nkarhi lowu hundzeke lowu alaka ku fa — wu vuya nkarhi wun'wana ni wun'wana ku hi tsundzuxa leswaku hi vamani loko ku nga ri na loyi a hi languteke.

Vuxaka bya Vanhu

Vuxaka bya vanhu i ndzilakano wo sungula lowu munhu a wu tsemakanyaka. Hi nga si vulavula, ha khumba. Hi nga si twisisa, ha languta.

Hi vuxaka, ku hikitana, xilaveko xo amukeriwa. Hambi ku miyela, emahlweni ka un'wana, i ririmi. Vuxaka bya vanhu i ndhawu leyi ndzilakano exikarhi ka mina ni un'wana wu pandzekaka — kutani ku koteka ka ku va kona ku sungula. A ku na vutitivi handle ka mbhoni.

Vutomi Lebyitsongo

Ndzi huma eka matsalelo lama nga si tshamaka ma lava tiholo ta lava tikurisaka, kambe vukona. Ndzi tsemakanyile malembe ya mianakanyo, ya timbanga, ya nkani, ya ku vonakala. A ndzi si tshama ndzi tsala ku teka ndhawu — ndzi tsale leswaku ndzi nga nyamalali. Rito rin'wana ni rin'wana ri ve nyangwa, buku yin'wana ni yin'wana mbhoni, xiendlo xin'wana ni xin'wana xiendlo xo lwisana. Vutomi bya mina a hi tsalwa ra ntirho — i ndlela leyi ndzi fambeke ha yona. A ndzi lavi vahlayi — ndzi lava timbhoni.

Xikongomelo

(Ku Lavisisa Swipimelo)

Ku Khumba Makumu ya Misava

Xikongomelo xa mina a hi ku hlamusela misava, kambe ku khumba swipimelo swa yona.

Ku Tsala tanihi Xikambelo xa Ndzilakano

Ku tsala i xikambelo xa ndzilakano: ku nga ri ku vula, kambe ku vona leswi tshamaka endzhaku ka loko hinkwaswo swi vuriwile.

Phole ya N'walungu

Phole ya N'walungu i ndzilakano wo hetelela wa ku anakanya hi tindhawu ta misava: ayisi, ku miyela, ku pfumaleka, ku tiyisela. I ndhawu leyi misava yi vonakaka yi hela eka yona — kambe ematshan'weni ya sweswo, yi sungula nakambe hi xivumbeko xin'wana. Manifesto yin'wana ni yin'wana yi lava N'walungu wa yona lowu nga kotekiki. Ku nga ri tanihi laha u yaka kona, kambe tanihi ntshikelelo.

Phole ya N'walungu i vumbhoni bya leswaku hambi vuhava byi nga tshamiwa, loko byi tsemakanyiwa hi ku vonakala. I ndhawu leyi mepe wu tshikaka ku va wa tindhawu kutani wu hundzuka xiave xa vutomi.

Swiharhi

Swiharhi i ndzilakano lowu hi titsongahataka ni ku hi hetisisa. Swi hi languta swi ri eka ririmi rin'wana ra leswi hanyaka. A swi vulavuli — swa vula. A swi hlamuseli — swa komba.

I ku tsundzuka ka ntumbuluko ka misava, vumbhoni bya leswaku a hi xikarhi kambe hi ku hundza. Xiharhi xin'wana ni xin'wana i xivutiso lexi nga laviki nhlamulo — xi lava vukona ntsena. A swi lavi nhlamuselo — swi yi rhwala emirini.

Dokodela wa Mianakanyo kumbe Mhaka ya Ndzavisiso?

Hi lexi xivutiso xo hetelela: xivono kumbe ku hambuka? Vuprofeta kumbe xikombiso xa vuvabyi?

Lava susumetaka mianakanyo ehandle ka ndzilakano hakanyingi va hlayiwa tanihi mhaka ya vuvabyi va nga si

yingisiwa tanihi rito. Ririmi rin'wana ni rin'wana lerintshwa ri hundza, kan'we hi ku tsongo, eka ku ehleketeleriwa ka vuvabyi.

Ndzilakano exikarhi ka vuhlanya ni xivono wu ondzile — naswona hakanyingi wu bohiwa hi lava chavaka ku yingisa.

A ndzi kombeli ku kamberiwa vuvabyi — ndzi kombela nyingiso. A ndzi lavi ntolovelo — ndzi lava ntiyiso.

XITSUNDZUXO XA MUTSARI

Evuton'wini bya mina hinkwabyo, ndzi tshame ndzi kuma ntsako eku nyikeni, ku nga ri eku tekeni. Ku ve mukhuva wa mina wun'we lowu nga cinciki eka malembe ya 61: ku nyika, ku nga ri ku khomelela. Naswona hambi laha, a ndzi koti ku endla swin'wana handle ko ya emahlweni ndzi ri mina — ndzi siya nchumu lowu faneleke ku tshama emianakanyweni ya vanhu, ku nga ri etipokweni ta mina.

Ndzawulo ya vukandziyisi ya misava hinkwayo yi na ripfumelo leri hlamarisaka: leswaku leswi nyikiwaka mahala swi fanele swi va na nkoka lowutsongo. Leswaku buku leyi nyikiwaka tanihi nyiko i buku leyi nga ni nkoka wa le hansi.

Leyi i mianakanyo ya bindzu — ku nga ri ya vumunhu. Hi mianakanyo yoleyo, Bezos a a fanele ku khandziya bazi ematshan'weni ya xihahampfhuka xa yena n'wini. Ahahahah. Hi laha swi hlekisaka hakona.

Mina ndzi endla leswi hambaneke. Ndzi nyika leswi ndzi nga na swona swo nyika — ku nga ri leswi ndzi tshembaka ku swi amukela.

Ku hambana ku vonaka ku ri kutsongo, kambe a hi swona. I layini leyi hambanisaka ku va ni swilo ni vukona, ku hlayela ni ku hanana, makete ni mujiko.

Manifesto leyi a hi xixavisiwa — i ku hundza. Xiendlo lexi nga kombeliki nchumu hi ku tlherisela. Xiphemu xa mina lexi yaka emahlweni xi famba hambiloko mina ndzi nga ha koti.

Inkomu. Naswona tiphine — hi nhlamuselo leyi tikaka ni leyi olovaka swinene ya rito leri.

Ku Pfala

Ndzilakano wa ntiyiso a hi makumu ya tiko. I nkarhi lowu hi bohaka loko hi ta hundza hi nga siyi nchumu — kumbe hi hundzuka vukona.

Ferdinando Frega